

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XII. Licet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

nem habere censetur, eo autem finito, si reus, ante tempus illud, præstita cautione de iudicio sisti, & exhibita satisfactione pro damno ex absentia sui illato non repetiuerit, efficitur verus possessor, ita ut fructus ex re percipere, & eam vsucapere possit, aliâque possessionis commoda habere. Ita legitur etiam in c. quoniam, 5. §. in alijs, iun. Gl. ver. affectus. Ut lite non contestata &c. & c. 2. iun. Gl. ver. distrahunt, de sequestratione possels. & fructuum. Videri potest Durand. in spec. lib. 2. p. 1. tit. de primo decreto, §. iam de effectu, col. 3. & seqq.

NOTANDVM I V. Si quid coram Iudice suo agendum sit, v.g. cautio præstanda de iudicio sisti, illo absente aut mortuo, agi hoc ipsum potest coram Iudice alieno, aut alia publica & honesta persona, videl. tabellione, aut, si nec is adsit, coram duobus aut tribus testibus tabellionis vicem suppleentibus, ut colligitur ex l. 2. C. de annali except. & docet Imola hic n. 17.

NOTANDVM V. Non sufficit se offerre ad cautionem præstendam, nisi etiam præstetur. Præterquam si per aduersarium stet, quò minus cautio oblata recipiatur. Ita notat Gl. fin. hic, & constat ex c. 1. & 2. de eo qui mittitur in possessionem, &c.

CAPITVLVM XII,

Licet.

PARAPHRASIS.

Innocentius III. mandauerat Episcopo Parisiensi, ut instituta inquisitione de criminibus, si quos seu Religiosos, seu seculares Clericos deliquisse deprehenderit, eos secundùm canonicas sanctiones remota appellatione puniat, & quæ ad morum reformationem pertinere videntur, constituat. Dubitatum verò fuit, num per hoc Metropolitanæ iurisdictioni derogauerit Pontifex, quò minus ad ipsum à sententia, aut ex gramine Episcopi appellari possit in casibus, quibus id alioquin permissum est. Respondet Pontifex, derogatum non

esse: cùm Parisiensis Episcopus non propterea tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, sed ut ordinarius Iudex procedat.

SUMMARIVM.

1. *A correctione legitima non potest fieri appellatio, nisi in eius modo excedatur.*
2. *Episcopus habet iurisdictionem ordinariam in inquirendis & puniendis criminibus, non tantùm secularium clericorum, sed etiam Religiosorum non exemptorum, saltem si graua delicta sint.*
3. *Superior inferiori iudici ordinario mandans, quæ ad ordinarium eius officium spectant, non constituit eum delegatum, sed tantùm excitare vult iurisdictionem ordinariam.*
4. *Quod si autem inferior nihilominus procedat ut delegatus, processus & acta non valent.*

PRO intellectu sciendum est, quòd à correctione legitima, seu quæ fit secundùm canones, non possit fieri appellatio, nisi in corrigendo modus excedatur, sicuti habetur in c. seq. & in c. ad nostram, 3. c. reprehensibilis, 26. c. cùm speciali, 61. §. Porro, de appellat. Nam talis correctio est veluti executio canonis: ab executore autem, nisi metas excedat, appellare non licet, l. ab executione, 5. C. Quorum appellationes non recipiuntur. Cum hac doctrina consentit Synodus Trident. sess. 22. c. 1. de reformat.

NOTANDVM I. Episcopus habet iurisdictionem ordinariam in inquirendis, & puniendis criminibus, non tantùm secularium Clericorum, sed etiam Religiosorum non exemptorum, saltem si graua delicta sint, ut etiam dixi in c. quantò, 7. hoc tit.

NOTANDVM II. Si Superior inferiori Iudici ordinario ea mandet, quæ ad ordinarium eius officium spectant, non censetur eum facere delegatum; sed excitare tantùm iurisdictionem, seu commonere & impellere ipsum ad officium præstandum. Ita notauit Gl. in c. in aliquibus, 4. de rescript. in 6. Innocent. hic n. 1. Imola n. 8. Sed limitari

tari debet primò: Nisi expressè addatur, vt Episcopus v. g. auctoritate Apostolica, vel vt delegatus Sedis Apostolicæ procedat, sicuti Gl. cit. monet. Secundò: Nisi ex adiunctis aliud colligatur; vt quia Papa formam procedendi præscribit, quæ ordinariæ iurisdictionis limites excedit; v. g. vt in causa in qua appellare licitum est, remota appellatione procedatur, sicuti Inn. notat, & Abb. n. 3.

In dubio autem potius existimandum est Principem voluisse excitare iurisdictionem ordinariam; adeò vt verba rescripti, si id fieri possit, secundum ius commune, & non vt specialem commissionem continentia intelligi debeant: præsertim si secundum alium intellectum verborum, alteri præiudicium fieret, vt etiam habetur infra c. pen. hoc tit. & notat Gl. magna hic in fine. Innoc. in hoc c. 4. Quærit hic Abbas: Si Papa per rescriptum noluerit causam delegare, sed iurisdictionem Episcopi ordinariam exercere; is autem per errorem procedat vt delegatus, num processus & acta valent. Negatiuè respondet, & rectè: Quia auctoritate ordinaria, qua procedere potuit, noluit: qua autem procedere voluit, auctoritate delegata, non potuit, cum ea commissa non sit. Ergo irrita sunt acta, argum. c. cum semper, 23. de offic. delegati. Vide eundem Abb. in c. cum ex officij, n. 29. de præscript.

CAPITVLVM XIII.

Irrefragabili.

PARAPHRASIS.

Prælati Ecclesiarum ad corrigenda crimina, & reformandos mores subditorum, maxime clericorum, prudenter ac diligenter attendere debêt; ne alioquin subditorum peccata ipsis imputentur. Atque vt correctionis, ac reformationis officium liberè exercere possint, decernit Innoc. III. in Concilio generali Lateranensi, quòd nec consuetudo, nec appellatio executionem ipsarum valeat impedire, præterquam si modum in corrigendo excedant. Quòd si in aliqua

Ecclesia consuetudo obtineat, vt Canonici à Capitulo puniantur, tum eo negligente, Episcopus moneat, iubeat, ac competentem terminum statuatur, intra quem correctio fieri debeat: alioquin ipsemet Episcopus, prout animarum eius cura requirit, corrigere per censuras Ecclesiasticas non intermittat.

SVMMARIVM.

1. Prælati Ecclesiarum ex officio tenentur subditorum, præsertim clericorum crimina corrigere.
2. Inferior Episcopo v. g. Capitulum Cathedralè aut Decanus vel Archidiaconus, contra Episcopum præscribere potest iurisdictionem in diœcesanos v. g. Canonicos, aliòsue clericos, etiam priuatiuè.
3. Neq; tamen vlla consuetudine Episcopo omne ius corrigendi, etiam in habitu, adimitur.
4. Si inferior negligens fuit in officio suo, & illud desinito tempore non faciat, ipse facit superior.
5. Canonici seu Capitulum Cathedralè non potest vig. ore vilius consuetudinis cessationem à diuinis imponere absque causa rationabili & manifesta.

NOTANDVM I. Prælati Ecclesiarum ex officio tenentur subditorum, præsertim Clericorum, crimina corrigere: alioquin peccata ipsis imputantur, tanquam indirectè voluntaria: cum ea, vt supponimus, possint impedire, & ratione officij sui, adeòque ex iustitia impedire obligati sint. Vide quæ dixi lib. 1. Th. mor. tr. 2. c. 3. n. 8.

NOTANDVM II. A correctione Prælati non appellatur, nisi is modum excedat. Qua de re dixi c. præc.

NOTANDVM III. Inferior Episcopo, v. g. Capitulum Cathedralè, aut Decanus, vel Archidiaconus, contra Episcopum præscribere potest iurisdictionem in diœcesanos, v. g. Canonicos aliòsue Clericos, etiam priuatiuè, seu excluso Episcopo, vt aperte colligitur ex textu, & docet Abb. hic n. 1. & in c. pastoralis, n. 7. hoc tit.

Vuuu 3

Limi-